

המשך ביאור למס' בכורות ליום שישי עמ' א

1 החמורים לעצמם והשיין לעצמם, וכיון שהכהן לא היה צריך
2 ליתנם לכהן אחר, אף נכדו הישראל אינו חייב ליתנם לכהן.
3 **אָכַל הֶקֶא** לגבי חיוב מעשרות שמחוסר מעשה הפרשה,
4 שמתנות **שְׁלֹא הוֹרְמוּ בְּמִי שְׁלֹא הוֹרְמוּ דְמִיּוֹן** - מתנות כהונה
5 שלא הופרשו מטבלים, אינם כאילו הופרשו ברשות הכהן, **אִימָא**
6 **לֹא** נפטר מנתינתם, ולכן השמיענו דין זה גם לגבי חיוב מעשרות.
7 **וְאִי אֲשִׁמוּעִינן הֶקֶא** בהפרשת מעשרות, היינו אומרים שאינו חייב

8 ליתנם לכהן משום **דְּאִפְשָׁר לְעִשׂוּרֵי מִינֵיהּ וּבִיהּ, דְּהָא מְנַח** - שהיא
9 מונחת לפנינו, וכאילו ירשם מאבי אמו הכהן אחר שזכה בהם, **אָכַל**
10 **הֶתֶם** - בפטר חמור, **בֵּינן דִּשְׁה מַעְלָמָא פְּעִי אָתוּנִי וּמְפָרִישׁ וְקָאִי** -
11 כיון שצריך להביא שם ממקום אחר להפרישו, **אִימָא לֹא** נפטר
12 מנתינת השה לכהן, **צָרִיקָא** - לכן השמיענו דין זה גם לגבי פטר
13 חמור.
14 **אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַ נְתָן אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, הַלּוֹקֵת מִכְּלִים**

שמעיה - ואמר שמועה זו של רבי אלעזר. אמר ליה אביי לרב
 דימי, מעמא דמספיקא לן אי חלפניהו אי לא חלפניהו - משמועה
 זו משמע שטעמו של רבי שמעון שהמפקיד משאיר את המעשרות
 אצלו ומוכרם לכהן, הוא משום שיש ספק אם החלפים העובד
 כוכבים או לא, הא ודאי חלפניהו - אולם אם היינו תולים שדאי
 החלפים, וכולי עלמא בעי למיתביניהו לכהן - גם רבי שמעון היה
 מודה לתנא קמא שצריך לתת את המעשרות לכהן. וקשה, האמר
 רבי שמואל בר נתן אמר רבי חנינא, חלוקת סבלים מן העובד
 כוכבים מפורחין, מעשרין, והן שלו, ומוכרם לכהנים, הרי שגם
 באופן שהפירות היו בודאי של גוי, מכל מקום המקבלם ממנו
 מעשרם, ואינו חייב לתת את המעשרות לכהן, כי קיבל ממנו את
 זכות הממון של הפירות שלא יתחייב לתת חלק מהם לכהן, ואם כן
 גם במפקיד פירותיו אצל הגוי, אף שתולים שהגוי החלפים בפירותיו,
 לא יתחייב המפקיד לתת מעשרותיהם לכהן, כי גם הגוי לא היה חייב
 לתתם.
 הגמרא מיישבת את הקושיא: השיב רב דימי לאביי, דלמא - אולי
 נאמר, כמאן - המחלוקת בין תנא קמא ורבי שמעון, אם צריך לתת
 לכהן, היא בתרומה גדולה, ובה אמר תנא קמא שצריך לתת לכהן
 אפילו אם לקח את הפירות מנכרי. ואילו כמאן - מה שאמר רבי חנינא
 שהלוקח פירות מנכרי מעשרן והן שלו, מדובר בתרומת מעשר,
 שאם לקח את הפירות מנכרי אינו צריך לתת ממנו תרומת מעשר.
 אמר ליה אביי לרב דימי, אוקרתן מילתא - בדברך נזכרתי שאכן
 שמעתי חילוק זה בין תרומה גדולה לתרומת מעשר בפירות
 הנלקחים מגוי, דאמר רבי יהושע בן לוי, מניין ללוקח סבלים
 מפורחין מן העובד כוכבים שהוא פטור מתרומת מעשר, שנאמר
 (במדבר כח) ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם כי תקחו מאת בני
 ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם כנחלתכם והרמותם
 ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר, סבלים שאתה לוקח ממני
 ישראל אתה מפריש מהן תרומת מעשר ונותנה לכהן, אבל
 סבלים שאתה לוקח מן העובד כוכבים, אי אתה מפריש מהן
 תרומת מעשר ונותנה לכהן, הרי שהלוקח סבלים מעובד כוכבים
 אינו חייב במתן תרומת מעשר לכהן, ולכן אמר רבי שמואל אמר רבי
 חנינא שמעשרן והן שלו.
 שנינו במשנה בדיני שה שפדו בו פטר חמור, ואם מת נהנים בו.
 הגמרא מבארת את דברי המשנה ששה שפדו בו ומת, מותר
 בהנאה. דנה הגמרא: דמית היכא - היכן מת השה שפדו בו פטר
 חמור, אילימא דמית בי כהן - אם נאמר שמת כשהוא בבית
 הכהן, ונהנה בו כהן - וכוונת המשנה לומר שיש לכהן רשות
 ליהנות בו, פשימא, ממונא דידיה הוא - השה הוא ממון כהן,
 ובודאי יכול ליהנות בו, ולמה הוצרכה המשנה לשנותו. אלא
 מדובר באופן דמית בי בעלים - שמת כשעדיין היה בבית בעליו,
 ונהנה בו כהן - וכוונת המשנה לחדש שאפילו באופן זה יכול הכהן
 ליהנות בשה. אך על זה יקשה, הא נמי פשימא - הרי גם דין זה
 פשוט הוא, ולמה הוצרכה המשנה לשנותו. משיבה הגמרא: סלקא
 דעתך אמינא, כל כמה דלא מטא לידיה לא זכה ביה - כל עוד
 לא הגיע השה לידי הכהן, לא זכה בו ואינו ממונו, ואין לו רשות
 ליהנות בו, קא משמע לן המשנה שאין הדבר כן, אלא דמעידנא
 דאפשריה, ברשותיה דכהן קאי - מעת הפרשת השה לפדיון פטר
 חמור, הוא ברשות כהן, ולכן, אפילו אם מת קודם שבא ליד כהן,
 יש לו רשות להשתמש בו.

מפורחין מן העובד כוכבים, מעשרין - הקונה מפריש תרומות
 ומעשרות, והן שלו, כי הגוי שמכרם לו לא היה חייב לעשרן, וקנה
 הישראל ממנו זכות זו שלא יתחייב לתת את חלקם לכהן, וכדלהלן.
 אבל מכיון שתרומה אסורה באכילה לישראל, מוכרן לכהנים.
 מבררת הגמרא: דקריחניהו מאן - מי מירח פירות אלו, אילימא
 דקריחניהו - אם נאמר שמירחם עובד כוכבים, הרי לגבי חיוב
 תרומות ומעשרות (דברים יח) 'הגנך' אמר רחמנא - חיוב הפרשתם
 חל על דיגון שלך, של ישראל, ולא על דגן עובד כוכבים, וכיון
 שהמירוח מחשיבם כידגן, וזה נעשה בידי גוי, לא חל עליהם חיוב
 תרומות ומעשרות, ומדוע חייבין במעשרות.
 אומרת הגמרא: אלא בהכרח מדובר דקריחניהו ישראל מרשות
 עובד כוכבים - שישראל מירח פירות אלו כשהיה אריס על שדה
 של גוי, ולכן מעשרין, משום דאין קנין לעובד כוכבים בארץ
 ישראל להפקיע מיד חיוב מעשר, וכיון שנעשה המירוח ונגמרה
 מלאכתן על ידי ישראל, חייבים בתרומות ומעשרות. ומכל מקום הן
 [התרומות והמעשרות] שלו - של ישראל האריס שקיבלם מהגוי,
 ואינו מחוייב ליתנם לכהן במתנה, משום דאמר ליה האריס לכהן או
 ללוי התובעים ממנו תרומות או מעשר ראשון, קאתינא מבנה נכרא
 דלא מצית אשתעויה דינא בהדיה - אני בא מכח גוי שאין אתה
 יכול לתבוע אותו בדין על תרומות ומעשרות, שהרי הוא עצמו אינו
 חייב בהפרשתם, וכשקבלתי ממנו את הפירות, קבלתי את זכות
 הממון בכל הפירות, ובכלל זה שלא אתחייב לתת חלק מהם לכהן
 וללוי, אלא מוכרן לכהנים.
 הגמרא מקשה על זה ממשנה: תנן התם (דמאי פ"ג מ"ד), המפקיד
 פירותיו אצל חברתו ואצל עם הארץ, הרי הם בתורתן למעשר
 ולשביעית - אם היו פירותיו מעושרים אין חוששים שמא החלפים
 בפירות טבל, ואינו חייב לעשרם. ואם הפקיד אצלו פירות ששית
 בשנה השביעית אין חוששים שמא החלפים בפירות שביעית, ואין
 צריך לבערם בזמן הביעור. אבל אם הפקיד את פירותיו אצל העובד
 כוכבים, דינם כפירותיו של עובד כוכבים, כי תולים שדאי
 החלפים, וצריך להפריש מהן תרומות ומעשרות, ובשביעית חייב
 לבערם. רבי שמעון אומר, פירות שהופקדו ביד עובד כוכבים יש
 להסתפק אם החלפים או לא החלפים, ודינם כפירות דמאי, שהם
 פירות שנקנו מיד עם הארץ, ויש ספק אם הפריש מהם מעשר,
 שמפרישו ונטולו לעצמו, והוא הדין בפירות שהופקדו אצל גוי, שיש
 ספק אם החלפים, מפריש תרומה גדולה ומעשר, אך אינו נותן לכהן
 אפילו את התרומה.
 הגמרא מבררת במה נחלקו: אמר רבי אלעזר, להפריש כולי עלמא
 לא פליגי - בין תנא קמא ובין רבי שמעון מחייבים להפריש תרומות
 ומעשרות מפירות שהופקדו בידי עובד כוכבים, כי אפילו לרבי
 שמעון שיש ספק אם החלפים או לא, הרי אסור לאכול ספק טבל,
 וצריך להפריש מהם תרומה ומעשר, כי פליגי תנא קמא ורבי
 שמעון, אם חייב ליתנן - לתת את התרומות והמעשרות לכהן, תנא
 קמא סבר, ודאי חלפניהו - תולים שהגוי ודאי החליף את הפירות
 בפירותיו, ובעי מיתנניהו - והמפקיד חייב לתת את מה שהפריש
 לכהן, ורבי שמעון סבר שיש להסתפק אם החלפים או לא החלפים,
 ולכן דינם כמו דמאי שמעשרין, ומספק הוא משאירם אצלו ומוכרם
 לכהן. והוא הדין בפירות של ישראל שהופקדו בידי גוי ויש ספק אם
 החלפים, שמפריש תרומה ומעשר, אך אינו נותן לכהן.
 הגמרא מסיימת את קושייתה: יתיב - ישב רב דימי וקאמר להא

המשך ביאור למס' בכורות ליום שבת קודש עמ' א

פושטת הגמרא את הספק: אמר רב מרי פריה דרב פתנא, מי זומר
 מאי דכתיב בהו - וכי דבר קטן הוא מה שנאמר בפסולי המוקדשין
 (דברים יב טו) 'רק בקל אות נפשך וגו' כצבי וקאיל, מה צבי ואיל אין
 פוזין בהם פטר חמור, כי הם חיה ואינם בכלל 'שה', אף בפסולי
 המוקדשין אין פוזין.
 מוסיפה הגמרא: השתא דאתית להכי - עתה שהגענו ללימוד זה
 שאין פודים בפסולי המוקדשין, כי נחשבים כצבי ואיל,

חמור אסור פתנאה, אין איפור של פטר חמור חל על איפור
 פסולי המוקדשין, שהרי גם אחר שנפדו יש בהם קדושה, ואסורים
 בגיזה ועבודה, או דלמא בין דלא תפיס פדיונו - כיון שלא
 נתפסת קדושה בשה, ואינו אסור בהנאה, אפוקיעי איפורא
 בעלמא הוא - אין הפדיון אלא הפקעת איסור הפטר חמור, ואין
 לדון בו משום איסור חל על איסור, ויחול הפדיון על שיה פסולי
 המוקדשין.